

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

заможляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Серія «Детективна агенція ВО»

Олександр Вільчинський

**ШЕРЛОК ХОЛМС
НА ФОРУМІ
ВИДАВЦІВ**

УДК 82-31
ББК 84-44
В 46

Серію «Детективна агенція ВО»
засновано 2016 року

Вільчинський О.

В46 Шерлок Холмс на форумі видавців : повісті, оповідання / О. Вільчинський. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 368 с. — (Серія «Детективна агенція ВО»).

ISBN 978-966-10-4540-7 (серія)

ISBN 978-966-10-4588-9

Розслідування у стилі Грабовського – це, коли все відбувається незалежно, в обхід, а чи й навіть всупереч волі офіційних органів. Отож, журналіст Андрій Грабовський, він же Граб, — головний герой романів відомого майстра детективного жанру Олександра Вільчинського, — знову починає розплутувати кримінальні історії. Цього разу він з'являється у нових повістях: «Рибальський детектив», «Шерлок Холмс на Форумі видавців», «Кохання в Макові». Граб не шукає неприємностей, він просто береться допомагати іншим, але події не завжди розвиваються так, як хотілося б: чи то на банальній риболовлі, чи на Форумі видавців у Львові, чи у сільському санаторії. Відтак маємо рибальський, львівський і курортний детективи. А герой оповідання, що увійшло до збірника, такий собі Бодь («Пограбування по-українськи»), просто має вікно, що виходить на банк...

УДК 82-31
ББК 84-44

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавця.*

ISBN 978-966-10-4540-7 (серія)
ISBN 978-966-10-4588-9

© Вільчинський О.К., 2016
© Навчальна книга – Богдан, 2016

**РИБАЛЬСЬКИЙ
ДЕТЕКТИВ**

Під кінець літа Граб уже нишком мріяв, аби цей сезон пошвидше закінчувався, щоб нарешті хоч трохи відіспатися... Та тільки-но на «Синоптику» з'являвся нормальний прогноз, особливо на вітер, ближче до нуля, бо ж для його надувного «Барка» — це найкраще, як знову починалася рибальська лихоманка. Часом їздив на озеро й двічі на день. Вдосвіта, щоб уже звідти на роботу, де мусив хоча б на деякий час з'явитися, а потім, під вечір — ще раз.

Швидше злинював, варив нову кашу з горохово-кукурудзяної суміші, а вудки й човен завжди з ним, спаковані у багажнику, і навіть підсак, що в багажник не влазить, лежить уперек салону. І того вечора, напередодні, Граб також не проминув спокуси, хоча «Синоптик» прибрехав. Але хвилі він побачив уже, як під'їжджав до озера, вертатися було запізно. «Нічого, кину якорі ближче до плит, за вітром», — заспокоював він себе.

Вздовж греблі на плитах товклася купа народу і він уже не вперше подумки дякував Старому, що у свій час напоумив його на човна. Принаймні, тепер не треба було переживати за місце й тиснутися серед усіх цих любителів халявної риболовлі, яких з'їжджається сюди, на озеро, ледь не півміста, особливо у вихідні, мовби їм тернопільського ставу мало. Тепер Граб спостерігав за ними з плеса і мав чистий спокій. Він швидко розмотував і швидко закидав вудки.

Озеро, а насправді також величезний став, хоча всі чомусь називають його «озером», вже багато

десятиліть в оренді обласного Товариства мисливців і рибалок. Воно дещо мілкіше і вужче від тернопільського, зате на пару кілометрів довше і десь наполовину заросле очеретом. Все, що вимагається, — це наявність членського квитка й сплачені річні внески, ну і ще, звичайно, дотримання правил риболовлі. Втім, про перевірку членських квитків Граб лише чув та ніколи не бачив.

На озері тепер всі, кому не лінь. Хоча серед тих, з ким Граб уже тут познайомився, найбільше відставників та колишніх мінтів, якщо вони, звісно, бувають колишніми. Здавалося б, хлопці браві, але коли організовували «суботник», збирали й вивозили сміття з греблі, то з'явилося лише пару чоловік. Граб також був, хоча міг би й не виходити, бо ж рибалить тепер з човна і на плитах майже не буває.

Звичайно, з човна краще. На човні ти сам собі господар: ніхто не каже ні посунутись, ні не бовтає, ні не перекидає через твою вудку й не заглядає у твою сітку. Не треба ні вислуховувати набридливу балаканину, ні відповідати на дурні питання, а головне — більше ні з ким не треба ділитися підсаком. А на плитах обов'язково хтось та клав око на його фірмовий трапецеподібний підсак й тягнувся спробувати його в дії. Але ж кожен рибалка знає, що ділитися чим-небудь на риболовлі — це погана прикмета.

Граб не любив ділитися, та й натовпу також не любив. А в тісноті на плитах у суперечках за місце ледь не до мордобою доходило. Бо хоч озеро й чималеньке, але місць, звідки можна зручно закинути із берега, не так вже й багато. Ближче до верхів'я:

болота, зарослі, а тут, біля греблі, ще й плавуні. За багато років, що їх приносить сюди течія, вони збилися в один гігантський плавун, який, кажуть, часом зрушує з місця й починає дрейфувати.

Сам Граб цього не бачив, але чув на цю тему неприємні історії. І коли налітає вітер і здіймаються хвилі, не забуває поглядати в його бік. Бо якщо плавун раптом зірветься і попливе всією своєю масою за вітром, то ще не факт, що встигнеш змотатися.

Є ще пляж на протилежному березі під тополями і бетонна пристань за селом. Але на пляжі заважають пляжники, а на пристані місця максимум на кількох рибалок, та й кльов там не той. Трапляється, але рідко.

У самому ж селі, то ледь не від кожної садиби тягнеться у воду кладка або дерев'яний поміст, та з них рибалять переважно сільські. А оскільки за господаркою й городами вони не мають часу, то часто на тих помостах вудки стоять цілими днями і без рибалок, Граб уже давно не бачив, аби там хтось щось путнє тягнув. Решта ж берега поза селом густо поросла очеретом, рогозою, осокою та безконечними кущами верболозу, що до плеса важко досягнути.

Але навіть найкращий кльов із берега все одно не зрівняється з кльовом із човна. Щоправда, лише за однієї умови: треба заздалегіть підгодувати місце. Того вечора він і приїхав не так з надією на вечірній улов, як підгодувати місце для риболовлі ранішньої. А те, що й звечора на плитах рясніло від рибалок, було добрим знаком.

«Повний місяць на гарний кльов і вночі, і зранку», — ще подумав він, витягаючи з багажника,

позиченого у сестри на літо старенького «Опеля», велику сумку зі складеним у неї надувним човном, а ще розкладне крісло, весла й усе інше.

Старого він спершу й не помітив, аж поки той не гукнув йому з широкого помосту, що сховався за вербами. Той сидів там в окулярах на сосновому кругляку й чи то прив'язував гачка, чи розмотував жилку. З оголеним торсом, у незмінних шортах кольору хакі, з обвислим животом і довгими худими руками, він був схожим на великого павука на осонні.

«Він їв мух і комарів...» — крутилося в голові щось із «Dzidzio».

— Що, на базу? — гукнув Старий.

— Та не, тільки приїхав... Як кльов?

— Та!.. — хитнувся на кругляку той. — Вдосвіта один зійшов...

— На скільки?

— Не знаю, не міг навіть зрушити. Проти вітру, в одній руці весло, в другій — він! — Старий спробував це зобразити. — Не міг за ним довго йти... Обірвав.

— Нічого, ще раз попаде! — гукнув у відповідь Граб.

Він знав, що Старий ловив «на пляшки» і, придивившись, побачив їх саме там, де й сподівався, подалі від греблі, але й не настільки далеко, щоб втратити їх з поля зору. Темні цятки на воді, з десяток, не більше. Останні кілька років Старий на них підсів і звичайні вудки його вже мало цікавлять. У пляшечників свій азарт — це щось на кшталт жерлиць: зверху порожня пластикова пляшка, як поплавок, а під водою жилка із тягарцем та гачки з наживкою. Ця снасть

винятково на великого коропа, сазана чи білого амура, бо тут серед амурів також часом трапляються справжні торпеди.

Він одразу ж уявив собі змальовану Старим картину, як той на своєму човнику, в одній руці стискаючи пляшку з натягнутою жилкою, а іншою натужно веслує, бореться з рибиною. «Нічого, не може ж кожного разу щастити», — вже сам собі пояснював Граб. А коли вже накачав човна і все в нього повантажив, то Старий ще раз озвався й гукнув йому: «Ні пуху!...».

Ні пуху, то й ні пуху! Він навіть не відповідав. Звісно, Старий не вважав його карасів і лящів з линами гідною рибою, а Граб навзаєм вважав його пляшки браконьєрством, і Старий це також знав.

— Ще під вечір може щось бути, — гребучи проти хвиль, гукнув уже з води, коли порівнявся з помостом.

— То хіба вже вночі, — той сприйняв це на свій рахунок.

— А ви з ночівлею?

— А-йя!

Повернувши голову до плит, аби тримати дистанцію й бува не зачепити веслом чийсь жилку, Граб нарешті побачив і човника Старого. У самому куті затоки його одномісний «Барк» був надійно захищений від берега стіною очерету. Але у «Барку» Старий плаває вдень, а на ніч у нього є ще один човен, якого він називає «Мій крейсер», залізний, лише весла дерев'яні.

Він стояв, прип'ятий іржавим ланцюгом, але з новою колодкою «Made in China», оддалік за вер-

бами. Тут у багатьох по два човни. Граб навіть якось допомагав ремонтувати весло від «Крейсера», коли воно раптом трісло на лопасті і Старий скріплював його, збивши цвяхами, мовляв, послужить ще поки нове зроблять.

Біла «сімка» Старого також завжди стояла ближче до очерету, за яким ховався «Барк». Щоправда, цього разу там майже впритул тулилося ще дві машини: сирій пікап і вишневий бус. На бусі приїздить «електрик». Колись тут хтось саме так покликав того чолов'ягу, відтоді Граб його інакше й не називає. А пікап, то, либонь, Сивого. Крім «електрика» у його незмінних спецштанах з латками на колінах і огрядного Сивого, того дня на плитах із знайомих були ще коротун Рома-таксист, що його тут позаочі ще називають «довгоруким», і Міша в капітанському кашкеті.

Поки пропливав, то з кожним привітався, а Міша то навіть підняв два пальці до козирка. Міша — хороший хлопець, але рибалка так собі, хоча часом і пробує вдавати із себе аса. Втім, колись просто таки врятував Граба, коли той забув опариші. Тільки Міша і поділився, хоча ділитися на риболовлі чимнебудь, всі знають... То було вже давно напроти бази прокату човнів, ще як вони ловили з понтона, або того, що вони називали понтоном, а його вже років зо п'ять як порізали на металобрухт.

— Ну, як воно? — гукнув йому Граб.

— Глухо, — коротко відповів Міша, хоч і з по-смішкою.

— Нічого, може, на вечір...

— Ага...

Звичайно, інші також чули їхній діалог, не забарились і єхидні коментарі. Міша оглянувся до когось позад себе, щось відповів і навіть жартома показав чи то кулак, чи дулю.

Далі Граб проминув незнайомого дядечка в розкладному кріслі й старомодному солом'яному капелюсі та сімейну пару під парасолькою, що також дачу тут мають, він часто їх бачить. Між ними ще втиснувся хлопчина у яскраво-червоній футболці. Решту плит аж до кущів займала галаслива компанія із фірмовими підставками для вудок, розкладним грилем, що димів, і біноклем, що ходив по руках. А під кущами, де вже починаються плавуні, наготові прив'язаний хитався на хвиляках їхній надувний човен з припіднятим двигуном.

Поки Граб підпливав до свого місця, до плит ще під'їжджали машини, зупинялися, хтось виходив, інші відразу ж їхали далі. Він наліг на весла, човен легко ковзав плесом і за кілька хвилин уже досяг уявної лінії між куполом церкви, що з'явився із-за дерев, і третьою, якщо рахувати від греблі, електропорою на протилежному березі. Пригодоване місце для більшої надійності було позначене уламком пінопласту на тягарці.

Та поки кидав якорі, виймав та розкладав вудки, ліпив кульки з мастирки, наліплював їх на пружинки, запахав гачки й закидав, то мимохідь ще й поглядав на плити: чи є там у хлопців покльовки? Бо якщо є у них, то й у нього буде. Втім зі свого місця він міг і не почути їхніх дзвоників.

Здається, лише Сивий перекидав вудки, радше, просто перевіряв. Здоровий із вигляду мужик, але

Граб якось зіткнувся з ним у другій поліклініці, в черзі у реєстратуру, виявилось, що також до кардіолога. Із таксистом Ромою теж перетиналися, але біля рибальського кіоска на «Оріоні», де перший поверх колишнього військового заводу переобладнали під ринок. А ще Рома разом з тим же Мішою позаминулого року вже наприкінці сезону зберегли йому підсака.

То був його старий підсак з короткою ручкою, Граб забув його тут на греблі, а Міша знайшов і віддав Ромі, і той возив його кілька днів і таки повернув, уже коли Граб втратив надію. Щоправда, потім Граб подарував його племінникові, а собі купив нового, з довшою ручкою.

Ну, а Міша — то окрема тема. Якимсь аж занадто нервовим, метушливим видавався він Грабові. Як він кидається до вудки, коли клює, то треба бачити. І скільки не кажи, мовляв, не спіши, не смикай, але Міша є Міша. Азартний чувак!

Граб тоді ще не знав, що ця картина на плитах упродовж наступних днів ще не раз буде перед його очима, і він буде до найменших деталей, по крупинках вишкрібувати з пам'яті деталі того вечора. Якби ж то знати наперед? Але ж так не буває.

Він сидів, поглядав то на плити, то на свої дзвіночки й поплавки, але клювало мляво, навіть із човна. Спробував на хижака. Лиш один випадковий щупачок, що їх через довгасту форму ще називають «олівцями», попався на силікон, і ще один окунець на черв'яка.

Поміняв місце, підплив ближче до греблі. Перевів увагу на пляжників: переважно молодь та діти, які

плавали й плюскалися під протилежним високим берегом. А трохи далі у променях сонця, що вже перекотилося на захід, відбивалися у воді сосни. І все ж таки досидівся до двох нічогеньких лящів, що взяли один за одним вже, як почало вечоріти. Він хотів ще й третього, але третій все не брав і не брав, а на березі ще якийсь дебіл враз почав гасати на моцику взад-вперед, на нерви діяти. Напився чи так здурів? Граб уже думав, що він от-от зірветься у воду або його туди кинуть, аж поки той так само раптово зник, заїхав за сосни на горбі і пропав.

А потім він побачив, як вплив до своїх пляшок Старий, як завжди лицем вперед, загібаючи від себе, либонь, поновляти наживку на ніч. Відтак, вирішив, що й собі пора гребти до берега, поки не стемніло. Він висипав у воду залишки каші, а також тих піввідра, що привіз для підгодовування, змотав вудки, витяг і змотав якорі, — цеглини із шнурами, — і поволі повеслував до берега.

На плитах шеренга рибалок помітно поріділа. Не було Міші і того юнака у червоній футболці, й дядечко у капелюсі також уже змотався і навіть крісло склав. Натомість у компанії з грилем все тільки починалося: шум, гам, вереск. «Дискотека «Глобус», а не рибалка!» — ще пригадалося тоді щось із власного студентського фольклору. А ще з'явився Зеньо, він місцевий і постійно приходив лише з однією вудкою наловити котові, як сам каже.

Майже весь час, поки Граб збирав і носив до машини своє рибальське причандалля, Сивий гиркався із сімейним, називав його то Володькою, то брехлом. Той відповідав Сивому тим же, але так само ліньку-

вато, а інколи ще вставляла слово жінка. Йшлося про якісь кошти й рахунки, якусь чи то позичку, чи кредит? «А ти краще мовчи!» — так само кидала вона своєму чоловікові. Було враження, що ці троє давні знайомі, і ця суперечка у них не перша й не остання.

А коли Граб уже закінчував складатися, то, освітивши фарами берег, приїхала ще якась колимага. З неї вийшло двоє, при ввімкнених фарах про щось пошухукалися з Ромою-таксистом, який ще залишався, походили кругами й поїхали. Граб і собі поїхав невдовзі за ними.

Він ще планував зварити на ранок нової каші-мастирки і чим раніше лягти, аби о четвертій, найпізніше — о пів на п'яту знову бути тут, і тому поспішав. Так квапився, що навіть своє улюблене пластмасове відерце, в якому замішує прикормки, забув на березі під кущем глоду. «І як так? Не підсак, то відро! «Гарне відерце, гарне і зручне, дуже зручне відерце...» — картав себе, але згадав уже за селом і не хотів вертатися.

Тієї ночі він проснувся в холодному поту без будильника й уже не міг заснути... Він чув, як спрацював будильник у мобілі аж двічі, але просто лежав і не мав уже сил навіть дотягнутися до нього рукою. Слухав його «телікання», а перед очима уривки того дурного сну... Знову павуки і раки. Вже б краще риба снилась, а то лише членистоногі! Спочатку дрібні, потім більші, ще більші, і нарешті неймовірно великі, з гігантськими лапами і клешнями, що лізли на нього звідусіль...

«Головне, щоб «Синоптик» знову не прибрехав про вітер», — ще промайнуло в голові.

Поки одягався, збирався, пив чай, то виїхав уже по п'ятій. Та ще й дорогою двічі зупинявся: перший раз на заправці, а вдруге вже на під'їзді до озера, після повороту, де яма. Ще як повертав, то на горбочку від села з'явилася зустрічна і якось дивно їхала, то зупинялася, то знову рушала. І Граб був би проїхав повз, якби вона раптом ривком не загальмувала і ледь не під колеса йому звідти вивалився хлопець.

Граб також різко загальмував, у світлі фар він бачив його бліде обличчя й довге розпатлане волосся. Хлопець, спотикаючись, обійшов довкруг машини, став на обочині і виригав фонтаном. Із машини ще почулися голоси, серед них і дівочі. Але найголовніше звучав чийсь басовитий, мабуть, водія:

— Курва, Макс, ти й тут усе заригав!..

«Цим уже не до риби, вже наловили», — без тіні злорадства ще подумав тоді Граб.

— Що там у вас, чимось допомогти? — гукнув він, опустивши скло.

— Та не, дякуємо! Вибачте! — відповів все той же басок.

Вибачте, то й вибачте, і він рушив. Що ж, буває. Молоді часто не знають міри. А ще йому здалося знайомим обличчя того хлопця, що вивалився із машини, десь він уже його бачив? Зате коли вже опинився на своєму місці під кущем глоду, то улюблене відерце стояло там, де і лишив.

В останній декаді серпня у безвітряні ранки озеро часто накриває туманом, та таким густим, що над водою і з десяти метрів нічого не видно, тільки чути, як з туману хлюпають весла того, хто раніше встав. Але того ранку було вітряно і туману не було.

На греблі догорало нічне вогнище, хтось дрімав у розкладному стільці, хтось у машині, але чорні цятки на ранковому плесі вже темніли, і чим далі від плит, а ближче до прокатного пункту човнів, тим їх більшало. Бо хоч прокатний пункт починає працювати із шостої, але багато хто там тримає і власні човни, вони й випливають першими.

Граб квапився, як міг, але все одно, поки накачав човна, прикрутив весла й завантажився, то пройшло хвилин із двадцять. А коли нарешті відплив, то мусив ще й вертатися, бо забув все те ж відро під кущем. І знову обережно хлюп-хлюп веслами, щоб не зачепити чиюсь жилку і справа, і зліва. І човен Старого знову на своєму місці за очеретом, а в човні мовби хтось лежить. Хтось заліз, чи сам Старий перебрав з ночі й відлежується?

Втім, у той момент йому було не до Старого, він квапився, бо ще з берега побачив на своєму місці якогось непроханого гостя. І хто це вже встиг так рано? І невже на озері мало інших місць? Та коли підгріб ближче, то з'ясувалося, що це «дід-краснопер» розклався на своєму човнику, а до його місця буде ще метрів із тридцять. На воді очна оптика часто підводить, а особливо в таку рань. Виходить, навіть дід його сьогодні випередив: «Я на краснопера охочусь!» — колись із цієї коронної дідової фрази і почалося їхнє знайомство.

Дідові вже шістдесят вісім, дай Боже кожному у такі роки ще справлятися із човном! Він повільний у мові, що нехарактерно для галичан, але вправний у рухах. Вочевидь, має якесь полтавське чи степове коріння, Граб не допитувався. Та й розмовляли

вони разів із два чи три. Дід далеко не закидає, тягає в основному червонопірок, а якщо й зловить одного-двох озерних карасів, то це для нього велика удача. Що ж, сусідство цілком комфортне.

Граб проплив курсом на свою мітку з пінопласту, привітався і навіть запитав: «Як воно?» — на що не одразу, а вже навздогін отримав розгонисте: «Так оце ж тільки закидаю...». А потім, коли сам приякорився і почав одну за одною закидати вудки, то було йому вже не до діда. Повипливали щукарі, що часто пускали човни на самоплив і закидали в різні боки, повіяв вітерець, з'явилися брижі, а потім і хвильки. А ще греблю повз рибалок із правобережної частини села потягнулися на перший автобус люди, ті, які працюють у місті.

Хоча Граб краєм ока і бачив, що дід посмикує своїх червонопірок, але й у самого почало клювати. Першим попався окунець на черв'яка, а на пружину з першої ж спроби — карась, і ще один на стару вудку з правого борту. А за ним і лящ, що смикнув, ледь вудку не потяг, хоча впирався несильно... Граб, як завжди у такі моменти, забув про все на світі, а отямився лише, коли на греблі почалось якесь дивне вовтузіння. Здалеку не було видно, що саме трапилось, але майже всі зійшлися до початку греблі, неподалік того місця, де він залишив машину і де за очеретом стояв на березі човен Старого.

Здалеку було важко зрозуміти, що там відбувається. Але невдовзі приїхала «швидка», а за нею і міліцейська машина, навіть дві: другим — білий бус із мигавками і без вікон. Навіть «дід-краснопер»

звернув на це увагу, тицьнувши вудкою, котру якраз закидав:

— Хрінова справа...

— Що, комусь погано стало? — Граб у цей момент також закидав і, відволікшись на греблю, трохи недокинув.

— Та ні, голубе, боюся, щось хуже. Мабуть, хтось утоп? Я ж в органах работав, я знаю, — крикнув дід.

На тому тоді їх обмін версіями й закінчився. Граб навіть не здивувався дідовій службі «в органах». Він уже встиг звикнути до думки, що тут, на озері, всі навколо, за незначним винятком, якщо не відставники, то мінти, прокурори, судді. І що колись, ще за совка, тут була міліцейська база відпочинку, і мінти й досі вважають це озеро ледь не своїм. Може, це й добре, бо завдяки цьому, й браконьєрів менше. Хоча Граб також знав, що саме мінти, прокурори й судді і є першими браконьєрами.

Тим часом на греблі в тому куті, де починався очерет і де стояв човен Старого, продовжували товпитися люди, було видно, що міліція проводить якісь дії. Але клювало і Граб відволікався на свої поплавки та дзвіночки. Невдовзі «швидка» поїхала, а ще через якийсь час і білий бус. Інша міліцейська машина затрималася надовше. Але згодом і вона рушила і швидко зникла за вербами на повороті дороги, що вела до міста.

Неподалік назустріч один одному пропливали щукарі і Граб почув, як один казав іншому про труп на березі. «Труп? Невже й справді утопленик?» — майже вголос міркував він у своєму човні.

— Чулисьте? — гукнув «дідові-красноперу», коли щукарі віддалилися.

— Шо? — перепитав той.

— А ви були праві! Утопленик на березі, он ті хлопці, що пропливали, кажуть...

— Бачиш, а я що казав? — буркнув дід, а потім додав, що пора до берега, бо, мовляв, із утоплеником то вже не риболовля.

Дід почав змотуватися, щось буркаючи під ніс, а потім підняв якірця й тихо відплив. «Ага, як «Шхуна «Колумб»! — Граб провів його поглядом, пригадавши щось із шкільної програми з літератури, а сам ще трохи посидів, зиркаючи то на плити, що вже майже спорожніли, то на чайок, що враз злетілися, і навіть підсік кілька червононопірок, що, либонь, мали бути дідовими. А коли нарешті й сам вирішив, що пора змотуватися, міліцейська машина знову вернулася.

З того всього не підняв сітку з рибою і вона ще деякий час, поки веслував, белемкала у воді, замість керма тягла човен управо. А тільки-но причалив й почав розвантажуватись, як із-за очерету з'явився чоловік, який мовби і чекав на нього.

Як з'ясувалося, міліціонер у цивільному. Високий, худий, мов хорт, по-старомодному зачесаний на пруділ, із втомленим поглядом холодних сірих очей. Він назвався слідчим, капітаном Артуром Гармасієм, і навіть показав посвідчення, звісно, так, щоб нічого не роздивитися. «Ага, капітан Артур Гастингс у молодості, — подумав тоді Граб, — бракує тільки Пуаро!» — промайнуло мимохіть. А ще промайнуло, що десь він його, цього капітана, також

уже бачив. Той почав одразу із запитання. Точніше, спочатку сухо повідомив, що на березі виявили труп чоловіка, тоді поцікавився Грабовим ім'ям і прізвиськом, адресою й телефоном. Граб тицьнув йому свою стару візитку, з тих, що про всяк випадок возив разом із водійським посвідченням і які часом рятували від причіпок дашників. Гастингс сказав: «Ого, преса, ясно!» — а вже потім запитав, чи не помітив Граб зранку, коли відпливав, тут, на березі, чогось такого, що б привернуло його увагу?

Але не встиг цей Гастингс закінчити свого запитання, як від міліцейської машини його покликали:

— Пане капітане, ну, скільки можна?

— Вже йду! — гукнув у відповідь той.

А Граб усе ще згадував: «І де я міг його бачити?». «А може, я бачив його лише у відомому серіалі?»

— Ну, Артуре!

— Та що ти, як баба, сказав: «Йду!». Бачиш, свідка опитую!

— Хватить вже тих свідків, на футбол запізнимось! — не вгавав бас.

Але Гастингс виявився наполегливим і не відходив, стояв зі своєю папочкою, аркушиком і ручкою наготові.

— Що, хтось втопився, чи як? — замість відповіді, у свою чергу, поцікавився Граб.

І капітан, хоч і після паузи, але відповів: «Михайло Пінь». Грабові це нічого не сказало, хоча якісь смутні передчуття і з'явилися.

— Ні, нічого такого не бачив, — сказав він.

Капітан ще потупцював трохи коло того очерету, ще щось спитав, але після чергового окрику таки

пішов до машини, так нічого й не записавши. Щоправда, перед тим іще встиг попросити Граба, мовляв, якщо раптом пригадає якусь деталь чи ще щось важливе для слідства, то щоб зателефонував, і також тицьнув йому візитку. Граб, не дивлячись, заповів її до кишені, бо ж все одно без окулярів.

«Дід-краснопер» також іще не поїхав, а гуздрався оддалік біля своєї «Ниви», і вони ще перекинулися кількома фразами.

— Я ошибся, — як завжди співуче протягнув дід. — Це не утопленик, трупа знайшли на березі, у лодке тут резіновій...

— Шо-шо? — до Граба нарешті почало доходити.

— Труп, кажу, а не утопленик, — повторив той. — Кажуть, що, може, серце не видержало, а може, й не серце. Бо голова розбита...

— Голова? Може, впав?

— Може, й впав, — погодився дід. — А може, й помогли впасти. Вскритіє покаже. Будуть тепер шукать...

— А ви звідки знаєте?

— А що мені знать? Оцей мені і сказав. Я полковника їхнього знаю, він у своє время у мене в подчіньонних ходив, — видно, Грабове запитання зачепило дідів гонор.

Але Граб боявся запитати найголовніше, лихі передчуття переповнювали його, і все ж видушив із себе:

— Ну, а хто то? Кого то?..

Дід мовби не розчув його запитання, і довелося повторити:

— А, не знаю, він же тут називав... Міша якийсь, рибак, тут і вудки його лишилися...

— Міша!? Який Міша?.. Ой-ой! — не стримав себе Граб.

«І той же ж казав — Михайло Пінь», — пригадав враз. Просто він не знав Мішиного прізвища, й не відразу дійшло, що це може бути він.

— А що твій знакомий? — ще запитав дід, але Граб не зміг відповісти, лише стенув плечима.

Він повторив ще про себе кілька разів: «Міша? Невже Міша?» І ще подумав, що якби був Старий, той би вже все знав. «Стоп! А де Старий? — упіймав себе на думці Граб. — Стоп! — сказав він собі ще раз, але ж тіло знайшли у човні Старого». Він ще хотів уточнити це у «діда-краснопера». Але поки думав, той уже тихенько рушив. На греблі більше нікого із знайомих не залишилося, хіба Зеньо оддалік закидав під берегом на свій мальок.

— Труп трупом, а кітка хоче рибки, — прорік той, не відводячи погляду від поплавка, коли Граб підійшов до нього й запитав, що тут сталося і кого то тут забирали?

Він усе ще не до кінця вірив у реальність того, що відбулося, й формулювання: «Кого то тут забирали?» — видалося йому найбільш відповідним. Але й Зеньо, м'яко кажучи, не був налаштований відповідати. Він був просто п'яний і хоч говорив багато, але все не про те. Граб не любив п'яних, а особливо на риболовлі.

Все, що вдалося з'ясувати — це те, що трупа забрали бусом разом із човном, а Старого, якого Зеньо, як і ще дехто, називав «полковником», — іншою

машиною. Та Граб і без Зеня бачив, що трупа нема, Старого нема і човна на звичному місці також нема.

— І що... то таки Міша? — все ж вирвалося з нього те, що мучило.

— Ага, — підтвердив Зеньо, — шкода хлопаки, вудки он лишили сі... — вперше почув Граб тоді про ті вудки, хоча, глянувши вздовж плит, так їх і не побачив.

Але, кинувши оком далі від берега, помітив шеренгу цятток на воді від «пляшок» Старого, які той поставив ще звечора і не встиг позбирати. Втім, чи до риболовлі йому зараз?

Дорогою до міста, звичайно, Граб ні про що інше вже не міг думати. З голови не виходив той Міша, прізвища якого він ще вчора не знав, який ще вчора привітно підносив пальці до козирка, коли він пропливав повз нього, а тепер уже лежав десь на холодній полиці.

Граб уявляв собі голе тіло на сірих дошках моргу обласної лікарні, яким запам'ятав це сумне місце з минулих часів, із запахами формаліну і смерті, й спересердя забув про яму за мостом й таки гицнувся лівим колесом об її край. «Бідний лівий!» — подумав про стояка, що підтікав, але знайомий очкарик із станції техобслуговування «У Василя», куди він їздив консультуватися, обіцяв, що літо ще доїздить... Богу дякувати, на шосе уже без ям! Авто йшло тихо й упевнено, і думки знову повернулися до смерті на озері.

Подумалося, яка суперечлива й непостійна річ людські взаємини. Інколи випадковість чи мимохить кинуте слово можуть усе зруйнувати. Часто най-

ближчі родичі, навіть батьки й діти, а що вже казати про братів чи сестер, віддаляються настільки, що, здається, і не були ніколи рідними. І навпаки — хтось іще вчора зовсім чужий, кого випадково зустрів, умить викликає приязнь і симпатію, і переймаєш його проблемами і невдачами, радієш його успіхам так, мовби це твої проблеми й невдачі і твої успіхи. А коли стається щось зовсім жахливе, як от з тим Мішею — це просто пригнічує, забирає спокій і сон. «А ще ж і Старий? Що із ним? Як все це можна пояснити?»

Саме про це думав Граб і наступного ранку. Коли на тому ж місці, з'їжджаючи з головного шосе, зачепив ту саму яму, тільки вже правим колесом. «Бідний правий!» — промайнуло в голові цього разу. Ще вчора вдень не думав про риболовлю, вже не думав, і таких планів не було, але ввечері, коли поглянув прогноз по «Синоптику», плани змінилися. Сприятливий тиск і безвітря — вирішив, що гріх прогавити, та й двох упаковок підкормки, що їх напередодні висипав обабіч свого пінопласту, було шкода.

Хоча, може, й не тільки тому. Він навіть самому собі боявся зізнатися, що не в риболовлі справа, тобто не лише в риболовлі. Його манила туди, до озера, ще якась сила, і це було щось сильніше за просту допитливість.

Може, це просто в нього вже рефлекс такий, а чи хвороба, а чи шкідлива звичка? Невідомо, що це, але Граб знав, що це сильніше за нього. І ще він знав, що потім може бути боляче. Як йому, так і ще комусь. Знав, але все одно ліз, мов у зашморг. Втім, це можна

назвати і власним розслідуванням, хоча і цього разу ніхто його нічого розслідувати не просив.

І все ж він дещо здивувався, коли перше, що впало в око на під'їзді до греблі, було авто Старого. Ще тільки світало, а він уже тут. «Може, ще й звечора?», — подумав Граб. Він розвернувся на початку греблі й, ставши на звичному місці під кущем глоду, вистрибнув на берег. Старий сидів у своїй машині з опущеним склом у обох передніх дверцятах, і був там не сам. Граб привітався, Старий відповів, відкрив дверцята й покликав його. Задні дверцята також відчинилися, і звідти виглянула округла стрижена голова незнайомого хлопця.

«Та ні, не хотілося б із цього починати», — подумки сказав собі Граб, коли побачив у руці Старого пляшку горілки, було схоже, що той почав процес ще звечора.

— Ви ж знаєте, я на риболовлі не п'ю, — сказав він, а тим більше за кермом.

— Я також не п'ю, — погодився Старий. — Але сьогодні буду...

— А я п'ю! — бадьоро почав хлопець, що сидів позад нього.

Біля хлопця на застеленій газетою задній сидущі стояв чорний від кіптяви казанок з гречаною кашею й щось схоже на мариновані опеньки у півлітровому слоїчку. Із каші стирчало дві ложки — велика і маленька. Все це виглядало дещо кумедно й сумно.

Старий повагався мить і наповнив простягнутий хлопцем пластиковий стаканчик, і собі також дзюрнув: «Ну, цокатися не будемо... Будь здоров! Давай!» — понуро буркнув.

— І що там? — першим почав Граб. — Мене тут вчора також питали, коли я приплив, а ви вже поїхали...

— Не поїхали, а повезли, ага... — Старий кинув у рот шматок сала, що лежало нарізане разом із хлібом і цибулею на газеті на вільній передній сидущі поряд із ним.

Він почав розповідати спершу якось мовби завчено, як розповідають уже не вперше про одне і те ж. І навіть не так комусь, як самому собі, а хлопець із заднього сидіння час від часу кидав коментарі на кшталт: «От, бляха!».

Граб слухав мовчки, лише коли Старий дійшов до моменту, як його привели до човна і показали: «Того Мішу, курва...» — то було дослівно, видав із себе щось схоже на рик. Він зробив паузу і зі словами: «Я просто ох...ів...» — налив і собі, і хлопцеві й ще раз запропонував Грабові, але той знову відмовився. Хлопець хотів щось додати, мабуть, у тому ж дусі, але Старий у нього перед очима різко підняв угору вказівного пальця, до якого прилипли сіль і крихти хліба.

— Я бачу, ми тих пляшок нині не позбираємо... — ще раз видихнув й поплескав по плечу напарника.

— Поняв! Йду! — той закотив очі, одним махом перекинув чарку і, вхопивши на ходу сала, виліз із машини.

— Хто це? — провів його поглядом Граб.

— А — Вася! Ти не знаєш? Тут, з дачі, він у мене на дачі має роботу...

— А той Міша, він що? Сам заліз у ваш «Барк»? — Граб зиркав то на Старого, то на того Васю, що дзень-

котів під вербами ланцюгом, відв'язуючи одного з човнів, либонь, все того ж «крейсера».

— Не знаю... Я в такій сраці, що повір... — Старий знову взяв чарку, але Граб зупинив його. — А мого човна забрали на експертизу, — перехопив він Грабів погляд.

— Ну, а як то сталося? Мінти щось кажуть?

— Мене питаєш? — зробив здивовану гримасу Старий. — Мене мінти вже задовбали, і ти починаєш... Я його не бачив, перевірів пляшки і пішов спати. Тут, у машині, і спав. Ну, випили ми трохи з хлопцями, але Мішки того я не бачив, його з нами не було... Я його не чув і не бачив, — затято повторював Старий. — Він тоді, здається, вже змотав вудки і мав йти на останній автобус, він же автобусом сюди добрався, ти не знав?

— Автобусом? — Граб не те, щоб здивувався, але він і справді не знав, чим Міша сюди приїздить.

«Якби знав, може, і підвіз би коли», — подумав ще.

— Нехай з Богом спочиває, земля йому пухом... — мимрив Старий.

— Шкода... — зітхнув Граб.

— Ясно, що шкода, — повторив Старий. — А мінти, що? Справу завели, тепер будуть тягнути.

— Справу?

— Ну, аякже? Ти що — положено... — Старий хоч і був напідпитку, але розміркував тверезо й логічно, хоча, зрозуміло, не хотів йому всього говорити, та на його місці будь-хто добре б подумав перед тим, як щось сказати.

— І що ж ви тепер? — не вгавав Граб.